C/2025/647

10.2.2025

ODPORÚČANIE RADY,

z 21. januára 2025,

ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska

(C/2025/647)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121,

so zreteľom na nariadenie (EÚ) 2024/1263, a najmä na jeho článok 17,

so zreteľom na odporúčanie Komisie,

keďže:

VŠEOBECNÉ ÚVAHY

(1) Zreformovaný rámec správy hospodárskych záležitostí EÚ nadobudol účinnosť 30. apríla 2024. Hlavným prvkom zreformovaného rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade ([1]) spolu so zmeneným nariadením (ES) č. 1467/97 o vykonávaní postupu pri nadmernom schodku ([2]) a zmenenou smernicou Rady 2011/85/EÚ o rozpočtových rámcoch členských štátov ([3]). Cieľom tohto rámca je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií a predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. Podporuje sa ním aj preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov s dôraznejším zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinnejším a koherentnejším presadzovaním pravidiel.

(2) Stredobodom nového rámca správy hospodárskych záležitostí sú národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány, ktoré predkladajú členské štáty Rade a Komisii. Plánmi sa majú dosiahnuť dva ciele: i) zabezpečiť, okrem iného, aby mal verejný dlh na konci obdobia úprav hodnoverne klesajúcu trajektóriu alebo aby zostal na obozretnej úrovni a aby sa deficit verejných financií znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP a udržal sa v strednodobom horizonte pod touto hodnotou, a ii) zabezpečiť, aby sa zrealizovali reformy a investície reagujúce na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a týkajúce sa spoločných priorít EÚ. V každom pláne sa má na tento účel uviesť strednodobý záväzok k trajektórii vývoja čistých výdavkov ([4]), ktorým sa účinne zavádza rozpočtové obmedzenie na obdobie trvania plánu vzťahujúce sa na štyri alebo päť rokov (v závislosti od bežnej dĺžky volebného obdobia v danom členskom štáte). Okrem toho by sa malo v pláne vysvetliť, ako členský štát zabezpečí realizáciu reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny (vrátane odporúčaní týkajúcich sa v príslušných prípadoch postupu pri makroekonomických nerovnováhach), a ako bude v pláne riešiť spoločné priority Únie. Obdobie fiškálnej úpravy sa vzťahuje na obdobie štyroch rokov, ktoré možno predĺžiť najviac o tri roky, ak sa členský štát zaviaže, že zrealizuje súbor príslušných reforiem a investícií, ktoré spĺňajú kritériá stanovené v nariadení (EÚ) 2024/1263.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nariadenie Rady (EÚ) 2024/1264 z 29. apríla 2024, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. EÚ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Smernica Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Ide o čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263, t. j. výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov, ii) diskrečných príjmových opatrení, iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie, iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou, v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(3) Po predložení plánu Komisia posúdi, či plán spĺňa požiadavky nariadenia (EÚ) 2024/1263.

(4) Na základe odporúčania Komisie má Rada následne prijať odporúčanie, v ktorom stanoví trajektóriu vývoja čistých výdavkov dotknutého členského štátu a v príslušných prípadoch schváli súbor reformných a investičných záväzkov, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia fiškálnych úprav.

ÚVAHY TÝKAJÚCE SA NÁRODNÉHO STREDNODOBÉHO FIŠKÁLNO-ŠTRUKTURÁLNEHO PLÁNU RUMUNSKA

(5) Rumunsko svoj národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán predložilo Rade a Komisii 25. októbra 2024. Predložilo ho po predĺžení lehoty stanovenej v článku 36 nariadenia (EÚ) 2024/1263, ku ktorému došlo po dohode s Komisiou. Lehota na predloženie bola po dohode s Komisiou predĺžená vzhľadom na dôvody uvedené Rumunskom.

Postup pred predložením plánu

(6) S cieľom vytvoriť rámec pre dialóg vedúci k predloženiu národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov Komisia 21. júna 2024 zaslala Rumunsku referenčnú trajektóriu ([5]) podľa článku 9 nariadenia (EÚ) 2024/1263. Referenčnú trajektóriu Komisia uverejnila 25. októbra ([6]). Referenčná trajektória sa zakladá na riziku a zabezpečuje, aby mal verejný dlh na konci obdobia fiškálnych úprav a v prípade neprijatia ďalších rozpočtových opatrení po tomto období úprav hodnoverne klesajúcu trajektóriu alebo aby zostal v strednodobom horizonte na obozretnej úrovni a aby sa deficit verejných financií počas obdobia úprav znížil pod úroveň 3 % HDP a udržal sa v strednodobom horizonte pod touto referenčnou hodnotou. Strednodobý horizont je vymedzený ako desaťročné obdobie po skončení obdobia úprav. V súlade s článkom 6 písm. d) a článkami 7 a 8 nariadenia (EÚ) 2024/1263 je referenčná trajektória takisto v súlade s referenčnou hodnotou pre deficit, ochranným opatrením týkajúcim sa udržateľnosti dlhovej služby a ochranným opatrením týkajúcim sa odolnosti deficitu. V referenčnej trajektórii Rumunska sa stanovuje, že na základe predpokladov Komisie, ktoré tvoria základ pre predbežné usmernenia zaslané v júni 2024, a vychádzajúc zo sedemročného obdobia úprav by rast čistých výdavkov nemal presahovať hodnoty uvedené v tabuľke 1. To zodpovedá priemernému rastu čistých výdavkov na úrovni 5,2 % za obdobie úprav (2025 – 2031) a na úrovni 5,5 % za obdobie rokov 2025 – 2028.

Tabuľka 1: Referenčná trajektória, ktorú Komisia poskytla Rumunsku 21. júna 2024

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Priemer 2025 – 2028	Priemer 2025 – 2031
Maximálny rast čistých výdavkov (ročný, v %)	6,1	5,7	5,3	5,0	4,8	4,7	4,5	5,5	5,2

Zdroj: výpočty Komisie.

(7) V súlade s článkom 12 nariadenia (EÚ) 2024/1263 viedlo Rumunsko od júla do októbra 2024 s Komisiou technický dialóg. Dialóg bol zameraný na trajektóriu vývoja čistých výdavkov plánovanú Rumunskom a na jej východiskové predpoklady, ako aj na plánovaný súbor reformných a investičných záväzkov, ktoré opodstatňujú žiadosť Rumunska o predĺženie obdobia úprav. Diskusie boli zamerané na daňovú reformu, reformu daňovej správy, reformu daňového režimu mikropodnikov a preskúmanie výdavkov. Týkali sa aj plánovanej realizácie reforiem a investícií reagujúcich

([5]) Predbežné usmernenia zaslané členským štátom a Hospodárskemu a finančnému výboru zahŕňajú trajektórie bez predĺženia obdobia úprav a s predĺžením obdobia úprav (v trvaní 4, resp. 7 rokov). Zahŕňajú aj pôvodné hlavné podmienky a východiskové predpoklady použité v rámci, ktorý Komisia stanovila pre strednodobú projekciu verejného dlhu. Referenčná trajektória bola vypočítaná na základe metodiky opísanej v *Monitore udržateľnosti dlhovej služby 2023* vypracovanom Komisiou (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Vychádza z prognózy Komisie z jari 2024 a jej strednodobého predĺženia až do roku 2033 a dlhodobý rast HDP a náklady spojené so starnutím obyvateľstva sú v súlade so spoločnou správou Komisie a Rady o starnutí obyvateľstva z roku 2024 (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#romania.

na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a spoločné priority Únie v oblasti spravodlivej zelenej a digitálnej transformácie, sociálnej a hospodárskej odolnosti, energetickej bezpečnosti a budovania obranných spôsobilostí.

(8) V októbri 2024 sa Rumunsko podľa informácií, ktoré poskytlo vo svojom pláne, zapojilo v súlade s článkom 11 ods. 3 a článkom 36 ods. 1 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1263 do konzultačného procesu s občianskou spoločnosťou a so sociálnymi partnermi. Podľa informácií, ktoré Rumunsko uviedlo vo svojom pláne, sa 16. októbra 2024 uskutočnila verejná diskusia o pláne so zástupcami podnikov a s občianskou spoločnosťou.

Iné súvisiace procesy

(9) Na Rumunsko sa v súčasnosti vzťahuje postup pri nadmernom deficite ([7]). Rada 3. apríla 2020 prijala na základe odporúčania Komisie podľa článku 126 ods. 6 ZFEÚ rozhodnutie (EÚ) 2020/509 o existencii nadmerného deficitu v Rumunsku z dôvodu plánovaného nedodržania kritéria deficitu stanoveného v ZFEÚ a vydala odporúčanie podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ s cieľom odstrániť nadmerný deficit verejných financií najneskôr do roku 2022. Vzhľadom na hlboký pokles hospodárskej činnosti spojený s pandémiou ochorenia COVID-19 Rada 18. júna 2021 prijala revidované odporúčanie pre Rumunsko podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ, v ktorom predĺžila lehotu na nápravu do roku 2024. Komisia 24. novembra 2021 dospela k záveru, že Rumunsko prijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 18. júna 2021 podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ, a domnievala sa, že v tom čase neboli v rámci postupu pri nadmernom deficite potrebné žiadne ďalšie kroky. V roku 2023 však nebola ani zďaleka splnená žiadna podzložka odporúčania Rady adresovaného Rumunsku v roku 2021. Celkový deficit bol výrazne vyšší (6,5 % HDP oproti 4,4 % HDP v odporúčaní Rady), štrukturálne úsilie bolo oveľa nižšie, ako sa odporúčalo, a rast čistých výdavkov bol oveľa vyšší, ako sa odporúčalo.

(10) Rada preto 26. júla 2024 dospela k záveru, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 18. júna 2021 ([8]). Toto odporúčanie sa predkladá v rovnakom čase ako odporúčanie Rady podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ, ktorého cieľom je odstrániť v Rumunsku nadmerný deficit verejných financií ([9]). Súčasné prijatie týchto odporúčaní, ktoré je prispôsobené prechodu na nový rámec správy hospodárskych záležitostí a ktoré je týmto prechodom odôvodnené, zabezpečuje súlad medzi odporúčanými postupmi úprav.

(11) Komisia 19. júna 2024 dospela k záveru, že v Rumunsku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Rumunsko čelí najmä zraniteľným miestam v súvislosti s platobnou bilanciou, ktorá súvisí predovšetkým s veľkými a narastajúcimi deficitmi verejných financií, pričom sa zároveň zintenzívnili značné cenové a nákladové tlaky a opatrenia v príslušných oblastiach politiky boli slabé ([10]).

(12) Rada 21. októbra 2024 adresovala Rumunsku súbor odporúčaní v kontexte európskeho semestra ([11]).

ZHRNUTIE PLÁNU A JEHO POSÚDENIE KOMISIOU

(13) V súlade s článkom 16 nariadenia (EÚ) 2024/1263 Komisia posúdila plán takto:

Kontext: makroekonomická a fiškálna situácia a výhľad

(14) Hospodárska činnosť v Rumunsku v roku 2023 vzrástla o 2,4 %, a to vďaka domácemu dopytu. Podľa prognózy Európskej komisie z jesene 2024 sa očakáva, že hospodárstvo v roku 2024 vzrastie o 1,4 %, pričom spomalenie je odrazom miernejšieho vývoja v priemyselnej výrobe, bytovej výstavbe, informačných technológiách a dopravných službách. V roku 2025 sa má reálny HDP zvýšiť o 2,5 %, k čomu prispeje stabilná súkromná spotreba a urýchlenie investícií zo súkromných zdrojov, pričom obidvom napomôžu priaznivejšie finančné podmienky. Očakáva sa, že v roku 2026 sa reálny HDP zvýši o 2,9 %, keďže investície do verejnej infraštruktúry financované EÚ by mali byť silným stimulom rastu vzhľadom na to, že program Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vstupuje do svojej záverečnej fázy. Počas prognózovaného obdobia (t. j. v rokoch 2024 – 2026) sa očakáva, že rast potenciálneho HDP v Rumunsku dosiahne v priemere 2,2 %, a to vďaka prehĺbeniu kapitálu a rastu celkovej produktivity faktorov. Miera

([7]) Všetky dokumenty týkajúce sa postupu pri nadmernom deficite Rumunska sa nachádzajú na webovej adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/romania_en.

([8]) Ú. v. EÚ L, 1.8.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2130/oj.

([9]) Odporúčanie na odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit v Rumunsku, 26.11.2024, [COM(2024) 957 final].

([10]) „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke“, COM(2024) 600 final, dodatok 4.

([11]) Odporúčanie Rady z 21. októbra 2024 k hospodárskej politike, rozpočtovej politike, politike zamestnanosti a štrukturálnej politike Rumunska.

nezamestnanosti bola v roku 2023 na úrovni 5,6 % a Komisia predpokladá, že v roku 2024 dosiahne úroveň 5,5 %, v roku 2025 5,5 % a v roku 2026 5,4 %. Predpokladá sa, že inflácia (deflátor HDP) sa v roku 2024 zníži z 12,8 % zaznamenaných v roku 2023 na 9,0 % a že v roku 2025 dosiahne 5,9 % a v roku 2026 dosiahne 5,3 %.

(15) Pokiaľ ide o fiškálny vývoj, deficit verejných financií Rumunska v roku 2023 predstavoval 6,5 % HDP. Podľa prognózy Európskej komisie z jesene 2024 sa predpokladá, že v roku 2024 dosiahne 8,0 % HDP, v roku 2025 dosiahne 7,9 % HDP a v roku 2026 za predpokladu nezmenenej politiky 7,9 % HDP. V prognóze Komisie nie je zohľadnený návrh rozpočtu Rumunska na rok 2025, ktorý ešte nebol vypracovaný. Verejný dlh dosahoval na konci roka 2023 úroveň 48,9 % HDP. Podľa prognózy Komisie sa má miera zadlženosti na konci roka 2024 zvýšiť na 52,2 % HDP. Predpokladá sa, že na konci roka 2025 sa zvýši na úroveň 56,1 % a na konci roka 2026 na úroveň 59,7 % HDP. Vo fiškálnej prognóze Komisie sa záväzky uvedené v strednodobých plánoch nezohľadňujú, pokiaľ nie sú podložené dôveryhodne oznámenými a dostatočne špecifikovanými konkrétnymi opatreniami v príslušných oblastiach politiky.

Trajektória vývoja čistých výdavkov a hlavné makroekonomické predpoklady v pláne

(16) Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska sa vzťahuje na obdobie 2025 – 2028 a predstavuje fiškálne úpravy v priebehu siedmich rokov.

(17) Plán obsahuje všetky informácie požadované podľa článku 13 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

(18) V pláne sa krajina zaväzuje k trajektórii vývoja čistých výdavkov uvedenej v tabuľke 2, ktorá zodpovedá priemernému rastu čistých výdavkov o 4,8 % za obdobie rokov 2025 – 2028. Navyše sa Rumunsko zaväzuje k súboru reforiem a investícií s cieľom predĺžiť obdobie úprav na 7 rokov (2025 – 2031), počas ktorého má plánovaný priemerný rast čistých výdavkov dosiahnuť 4,4 %. Priemerný rast čistých výdavkov uvedený v pláne počas obdobia úprav (2025 – 2031) je nižší než priemerný rast čistých výdavkov v referenčnej trajektórii, ktorú Komisia predložila 21. júna 2024 (5,2 %). V pláne sa predpokladá, že potenciálny rast reálneho HDP sa bude postupne znižovať z 2,7 % v roku 2024 na 2,0 % v roku 2031. Okrem toho sa v pláne očakáva, že miera rastu deflátora HDP klesne zo 7,2 % v roku 2024 na 5,0 % v roku 2025 a do roku 2031 bude ďalej postupne spomaľovať až na úroveň 4,4 %.

Tabuľka 2: Trajektória vývoja čistých výdavkov a hlavné predpoklady v pláne Rumunska

						Predĺženie obdobia úprav				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Priemer za obdobie platnosti plánu 2025 – 2028	Priemer za obdobie úprav 2025 – 2031
Rast čistých výdavkov (ročný, v %)	14,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,2	3,9	3,8	4,8	4,4
Rast čistých výdavkov (kumulatívny, od východiskového roka 2023, %)	14,3	20,2	26,0	31,9	37,6	43,3	49,0	54,7	neuvádza sa	neuvádza sa
Rast potenciálneho HDP (%)	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,4	2,3
Inflácia (rast deflátora HDP) (%)	7,2	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska a výpočty Komisie.

Vplyv záväzkov uvedených v pláne, ktoré sa týkajú čistých výdavkov, na verejný dlh

(19) Ak sa trajektória vývoja čistých výdavkov, ku ktorej sa Rumunsko v pláne zaviazalo, a východiskové predpoklady naplnia, verejný dlh by sa podľa plánu zvýšil z 52,2 % HDP v roku 2024 na 62,6 % HDP v roku 2029 a následne by sa znížil na úroveň 61,4 % HDP v roku 2031, ako sa uvádza v nasledujúcej tabuľke. V ďalšom období sa predpokladá, že počas desiatich rokov nasledujúcich po skončení obdobia, na ktoré sa plán vzťahuje, bude neustále klesať na úroveň výrazne pod 60 % HDP.

Tabuľka 3: Vývoj verejného dlhu a salda verejných financií v pláne Rumunska

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Verejný dlh (% HDP)	48,9	52,2	55,7	58,5	60,6	62,0	62,6	62,4	61,4	47,9
Saldo verejných financií (% HDP)	- 6,5	- 7,9	- 7,0	- 6,4	- 5,7	- 5,0	- 4,2	- 3,4	- 2,5	- 1,6

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska.

Podľa plánu by sa tak pomer verejného dlhu k HDP v strednodobom horizonte dostal pod referenčnú hodnotu 60 % HDP stanovenú v zmluve. Je to realistické, keďže na základe predpokladov plánu sa predpokladá, že dlh bude do 2041 nižší ako 60 % HDP podľa všetkých deterministických záťažových testov analýzy udržateľnosti dlhovej služby vypracovanej Komisiou. Na základe záväzkov v príslušných oblastiach politiky a makroekonomických predpokladov plánu je preto trajektória vývoja čistých výdavkov uvedená v pláne v súlade s požiadavkou na dlh stanovenou v článku 6 písm. a) a článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Vplyv záväzkov uvedených v pláne, ktoré sa týkajú čistých výdavkov, na saldo verejných financií

(20) Na základe trajektórie vývoja čistých výdavkov a predpokladov uvedených v pláne by sa deficit verejných financií znížil zo 7,9 % HDP v roku 2024 na 2,5 % HDP v roku 2031, pričom pôjde o prvý rok, keď bude deficit pod úrovňou 3 % HDP. Podľa plánu by tak saldo verejných financií nepresiahlo referenčnú hodnotu 3 % HDP na konci obdobia úprav (2031). Okrem toho počas desiatich rokov nasledujúcich po období úprav (t. j. do 2041) by deficit verejných financií nepresiahol 3 % HDP. Na základe záväzkov v príslušných oblastiach politiky a makroekonomických predpokladov plánu je preto trajektória vývoja čistých výdavkov uvedená v pláne v súlade s požiadavkou na deficit stanovenou v článku 6 písm. b) a článku 16 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Časový profil fiškálnej úpravy

(21) Časový profil fiškálnej úpravy meraný ako zmena štrukturálneho primárneho salda, ako sa opisuje v pláne, je lineárny, ako sa vyžaduje v článku 6 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1263. V dôsledku toho je fiškálna úprava počas prvých štyroch rokov plánu úmerná celkovému úsiliu v oblasti úprav. Na základe záväzkov v príslušných oblastiach politiky a makroekonomických predpokladov plánu je preto trajektória vývoja čistých výdavkov uvedená v pláne v súlade s ochrannou doložkou zakazujúcou odloženie úsilia, ako sa stanovuje v článku 6 písm. c), a s prechodným ustanovením uvedeným v článku 36 ods. 1 písm. e) nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Tabuľka 4: Vývoj štrukturálneho primárneho salda v pláne Rumunska

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Štrukturálne primárne saldo (v % HDP)	- 4,1	- 5,3	- 4,3	- 3,3	- 2,3	- 1,3	- 0,3	0,7	1,7
Zmena štrukturálneho primárneho salda (v percentuálnych bodoch)	neuvádza sa	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska.

Súlad plánu s postupom pri nadmernom deficite

(22) Trajektória vývoja čistých výdavkov stanovená v pláne je v súlade s požiadavkami v rámci postupu pri nadmernom deficite [najmä s minimálnou ročnou štrukturálnou úpravou stanovenou v článku 3 ods. 4 treťom pododseku nariadenia Rady (ES) č. 1467/97].

Súlad plánu s ochranným opatrením týkajúcim sa odolnosti deficitu

(23) Požiadavka preventívnej časti paktu stanovená v článku 8 nariadenia (EÚ) 2024/1263, pokiaľ ide o ochranné opatrenie týkajúce sa odolnosti deficitu, ktorého cieľom je zabezpečiť spoločnú rezervu vo vzťahu k referenčnej hodnote deficitu 3 % HDP, sa na Rumunsko neuplatňuje, keďže deficit sa má znížiť pod 3 % HDP až v poslednom roku obdobia úprav.

Súlad plánu s ochranným opatrením týkajúcim sa udržateľnosti dlhovej služby

(24) Podľa plánu bude verejný dlh od roku 2027 do roku 2031 v rozmedzí 60 % až 90 % HDP. Keďže by však podľa plánu deficit verejných financií v roku 2031 klesol pod 3 % HDP, čo by viedlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa konštatuje existencia nadmerného deficitu v roku po skončení obdobia úprav, ochranné opatrenie týkajúce sa udržateľnosti dlhovej služby sa počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje plán, neuplatňuje.

Makroekonomické predpoklady plánu

(25) Plán je založený na súbore predpokladov, ktoré sa líšia od predpokladov Komisie predložených Rumunsku 21. júna. Konkrétne sa v pláne používajú rôzne predpoklady pre päť premenných, a to východiskový bod (štrukturálne primárne saldo v roku 2024), rast potenciálneho a reálneho HDP, rast deflátora HDP, a zohľadňuje sa predpokladané znehodnotenie národnej meny. Posúdenie týchto rozdielov v predpokladoch sa uvádza ďalej v texte. Ďalej v texte sú uvedené rozdiely v predpokladoch, ktoré majú najväčší vplyv na priemerný rast čistých výdavkov, pričom sa každý rozdiel posudzuje samostatne.

— V pláne sa predpokladá horšia východisková pozícia v porovnaní s predpokladom Komisie. V predbežných usmerneniach zaslaných Rumunsku v júni 2024 bolo štrukturálne primárne saldo - 4,4 % HDP a v pláne sa uvádza hodnota - 5,3 % HDP. Nižšie štrukturálne primárne saldo v pláne odráža vyššie výdavky verejnej správy v prvých troch štvrťrokoch, ktoré boli spôsobené rýchlym rastom miezd vo verejnom sektore, kapitálových výdavkov a sociálnych transferov. Prognóza primárneho salda na rok 2024 v pláne je veľmi blízka jesennej prognóze Komisie a je realistická. Tento predpoklad sa preto považuje za riadne odôvodnený. Prispieva to k tomu, že priemerný rast čistých výdavkov v pláne je počas obdobia úprav nižší ako podľa predpokladov Komisie.

— V pláne sa predpokladá nižší rast potenciálneho HDP v roku 2024 a vyšší v rokoch 2026 – 2028 v porovnaní s predbežnými usmerneniami z júna 2024. Celkovo sú tieto série podobne stabilné ako série v predbežných usmerneniach. To prispieva k tomu, že priemerný rast čistých výdavkov v pláne je počas obdobia úprav vyšší ako podľa predpokladov Komisie. Možnosť použiť alternatívne predpoklady potenciálneho rastu je v súlade s článkom 36 ods. 1 písm. f) nariadenia (EÚ) 2024/1263 za predpokladu, že kumulovaný rast počas prognózovaného obdobia (t. j. do roku 2041) je vo všeobecnosti v súlade s predpokladmi Komisie, čo je prípad plánu. Tento predpoklad sa preto považuje za riadne odôvodnený.

— V pláne sa predpokladá nižší rast deflátora HDP v roku 2025 v porovnaní s predbežnými usmerneniami z jari 2024, čo má za následok nižšie miery rastu deflátora HDP počas celého obdobia úprav pri použití pravidla strednodobej lineárnej konvergencie, ktoré vychádza z tejto nižšej úrovne. To prispieva k tomu, že priemerný rast čistých výdavkov v pláne je počas obdobia úprav nižší ako podľa predpokladov Komisie. Tento predpoklad je opatrný, a preto je riadne odôvodnený.

— V pláne sa primerane zohľadňuje predpoklad znehodnotenia rumunského leu (RON) pri výmennom kurze voči EUR v trajektórii dlhu. Tento predpoklad sa považuje za riadne odôvodnený a prispieva k tomu, že priemerný rast čistých výdavkov v pláne je počas obdobia úprav nižší ako podľa predpokladov Komisie.

Zvyšný rozdiel v predpokladoch nemá veľký vplyv na priemerný rast čistých výdavkov v porovnaní s predpokladmi Komisie. Celkovo všetky rozdiely v predpokladoch spolu vedú k priemernému rastu čistých výdavkov v pláne, ktorý je nižší ako referenčná trajektória. Komisia zohľadní uvedené posúdenie predpokladov plánu pri svojich budúcich posúdeniach súladu s týmto odporúčaním.

Fiškálna stratégia v pláne

(26) Podľa orientačnej fiškálnej stratégie uvedenej v pláne sa záväzky, ktoré sa vzťahujú na čisté výdavky, splnia najmä obmedzovaním výdavkov. Predpokladá sa, že pomer primárnych výdavkov verejnej správy k HDP klesne zo 40,6 % v roku 2024 na 34,6 % v roku 2031, t. j. o šesť percentuálnych bodov za sedem rokov. Predpokladá sa, že podiel všetkých kategórií výdavkov na HDP klesne. Tento záväzok do určitej miery podporujú reformy v oblasti výdavkov uvedené v pláne (preskúmania výdavkov, dôchodkové reformy, reforma riadenia podnikov vlastnených štátom), ale na dosiahnutie cieľov bude potrebné dôsledné vykonávanie a ďalšie opatrenia súvisiace s opatreniami, ktoré sú zahrnuté v pláne. Špecifikácia politických opatrení sa potvrdí alebo upraví a vyčísli v ročných rozpočtoch.

(27) Zároveň existujú riziká, pokiaľ ide o vykonávanie orientačnej fiškálnej stratégie uvedenej v pláne. Väčšinu týchto záväzkov bude musieť splniť nová vláda. Okrem toho minister práce a sociálnej solidarity 20. novembra 2024 oznámil zvýšenie referenčnej hodnoty dôchodkov o 12,1 %. Z tohto oznámenia vyplýva oveľa väčšie zvýšenie dôchodkov (približne o 1 % HDP), ako sa zrejme predpokladá v pláne, t. j. nominálne zmrazenie dôchodkov v roku 2025.

Súbor reformných a investičných záväzkov uvedený v pláne na opodstatnenie predĺženia obdobia fiškálnych úprav

(28) V pláne sa Rumunsko zaväzuje k súboru reforiem a investícií zameraných na zlepšenie potenciálneho rastu a fiškálnej udržateľnosti s cieľom podporiť predĺženie obdobia fiškálnych úprav zo 4 na 7 rokov. Súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav, pozostáva z niekoľkých záväzkov z plánu obnovy a odolnosti; niekoľkých záväzkov z plánu obnovy a odolnosti s ďalšími špecifikáciami; ako aj z niektorých nových reforiem. Patria sem tieto opatrenia (pozri aj prílohu II):

— Dôchodková reforma a reforma osobitných dôchodkov. Tieto dve reformy predstavujú existujúce opatrenia plánu obnovy a odolnosti a zodpovedajú míľnikom 213, 214 a 215 reformy verejného dôchodkového systému plánu obnovy a odolnosti Rumunska, ktoré už boli prijaté. Úplné vykonanie týchto reforiem by výrazne prispelo k fiškálnej udržateľnosti, ale väčšina účinkov sa prejaví v dlhodobom horizonte. Pri reforme osobitných dôchodkov sa predpokladá postupné zosúladenie mier náhrady v prípade dôchodcov poberajúcich osobitné dôchodky s pomermi prevládajúcimi vo všeobecnom systéme. Dôchodková reforma zahŕňa úplné prepracovanie systému a prepočítanie všetkých dôchodkov tak, aby lepšie odrážali zásadu prispievania. Reforma zahŕňa aj ustanovenia, ktoré podporujú predĺženie pracovného života: poskytuje bonusové body za dlhé obdobia prispievania a spája zákonný vek odchodu do dôchodku s vývojom strednej dĺžky života. Fiškálny vplyv týchto reforiem vyčíslila Svetová banka.

— Reforma minimálnej mzdy. Týmto reformným záväzkom sa dopĺňa míľnik 392 plánu obnovy a odolnosti, ktorým sa zabezpečuje stanovenie minimálnej mzdy a zavádza sa nový systém stanovovania hrubej minimálnej mzdy na základe predpokladanej miery inflácie a miery rastu produktivity nezávislou inštitúciou, pričom sa zabezpečí, aby v porovnaní s priemernou mzdou zostala minimálna mzda v určitom rozpätí. Cieľom reformy je zlepšiť predvídateľnosť aktualizácie minimálnej mzdy a pomôcť zabrániť jej ad hoc zvyšovaniu, ktoré by mohlo mať negatívny vplyv na nákladovú konkurencieschopnosť. Reforma sa začne vykonávať v roku 2025 a očakáva sa, že prinesie dodatočné príjmy vo výške 0,1 % HDP.

— Reforma systému odmeňovania vo verejnom sektore. Tento reformný záväzok dopĺňa míľnik 420 rumunského plánu obnovy a odolnosti týkajúci sa vytvorenia spravodlivého jednotného systému odmeňovania vo verejnom sektore. Cieľom reformy je zabezpečiť spravodlivú a fiškálne udržateľnú mzdovú politiku prostredníctvom revízie koeficientov poradia pre každú skupinu povolaní, platových taríf pre úradníkov miestnej samosprávy a obmedzenia prémií na 20 % základného platu. V pláne sa zdôrazňuje, že reforma musí byť v súlade s fiškálnou udržateľnosťou a musí sa vykonať tak, aby sa dodržalo finančné krytie pre celkové odmeny vo verejnom sektore,

ktoré je zahrnuté v pláne, a ustanovenia zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Reforma sa vykoná až po znížení deficitu verejných financií pod 5,0 % HDP.

— Reforma zdaňovania mikropodnikov. V pláne sa odkazuje na míľnik 206 rumunského plánu obnovy a odolnosti o preskúmaní daňového rámca. Sú v nej zhrnuté už prijaté opatrenia, ktoré sa prehodnocujú v súvislosti s treťou žiadosťou o platbu. Hlavným cieľom reformy je obmedziť rozsah pôsobnosti režimu mikropodnikov sprísnením podmienok oprávnenosti, pričom systém zostane čo najjednoduchší. Niektoré opatrenia už boli prijaté v rokoch 2022 a 2023 a v pláne sa uvádza, že zvyšné kroky sa budú postupne zavádzať od roku 2025. V pláne sa odhaduje, že táto reforma prinesie vláde dodatočné príjmy vo výške 0,1 % HDP. Dodatočné príjmy by sa mohli dosiahnuť, ak by reforma spočívala v rozhodnom znížení prahovej hodnoty oprávnenosti na daňový režim mikropodnikov a v zosúladení s prahovou hodnotou DPH. Tým by sa systém zjednodušil a uľahčila by sa jeho správa.

— Daňová reforma. Ide o existujúce opatrenie plánu obnovy a odolnosti a týka sa míľnikov 205, 207, 208 súvisiacich s preskúmaním daňového rámca, ako aj míľnika 237 súvisiaceho s vytvorením automatického modelu oceňovania nehnuteľností. Opis hlavných cieľov reformy je v súlade s opisom uvedeným v pláne obnovy a odolnosti (spravodlivejší, jednoduchší a predvídateľnejší daňový systém, lepšie stimuly). Cieľom reformy je zvýšenie verejných príjmov o 1,1 % HDP v roku 2025 po odpočítaní vplyvu zvýšenia nezdaniteľnej časti dôchodkov (čo zodpovedá zníženiu dane o 0,2 % HDP). Na dosiahnutie tohto cieľa bude potrebné do konca prvého štvrťroka 2025 zaviesť nové opatrenia, ktoré povedú k celoročnému zvýšeniu verejných príjmov o 1,7 % HDP. Tieto opatrenia zatiaľ nie sú špecifikované, v pláne sa však opisuje proces vedúci k vykonaniu reformy a uvádza sa, že predmetom reformy môžu byť všetky oblasti zdaňovania.

— Reforma daňovej správy. Táto reforma vychádza zo záväzkov v míľnikoch 225 a 226 týkajúcich sa zlepšenia daňových procesov a procesov daňovej správy. Hlavným cieľom reformy je zvýšiť efektívnosť a administratívnu kapacitu ANAF, agentúry pre daňovú správu, využitím digitálnych nástrojov a zavedením prísnejších monitorovacích mechanizmov. Zahŕňa niekoľko opatrení, konkrétne: zavedenie mechanizmu včasného odhaľovania podvodov v oblasti DPH; zavedenie analytických nástrojov na riešenie výpadku príjmov z DPH; lepšie digitálne monitorovanie dodržiavania predpisov; zavedenie mechanizmu kontroly daňového plánovania pre veľkých a stredných daňovníkov; integráciu a konsolidáciu interných databáz a zmenu právnych predpisov v oblasti platobnej neschopnosti s cieľom zabezpečiť väčšiu kontrolu nad situáciou spoločností, ktoré sa vyhlásia za platobne neschopné. Vplyv tejto reformy sa v pláne odhaduje na 0,5 % HDP počas sedemročného obdobia, čo sa javí ako realistické.

— Reforma systému verejných výdavkov. Touto reformou sa dopĺňajú záväzky v rámci míľnika 202 týkajúceho sa zlepšenia mechanizmu rozpočtového plánovania, míľnika 234 týkajúceho sa zlepšenia mechanizmu rozpočtového plánovania a míľnika 392 týkajúceho sa zabezpečenia stanovenia minimálnej mzdy, ako aj cieľa 403 týkajúceho sa zvýšenia predvídateľnosti a efektívnosti rozhodovacích procesov vo verejnej správe. Cieľom reformy je zvýšiť efektívnosť, transparentnosť a fiškálnu zodpovednosť pri využívaní verejných finančných prostriedkov. Zahŕňa opatrenia na kontrolu neopodstatneného prekročenia nákladov, zavedenie systematického posudzovania výdavkov (preskúmanie výdavkov) a rozšírenie centralizovaného obstarávania. Plán obnovy a odolnosti a plán Rumunska spolu obsahujú niekoľko opatrení na zosúladenie preskúmaní výdavkov s medzinárodnými najlepšími postupmi: zlepšiť zodpovednosť vlády a politický záväzok voči procesu, zamestnať kompetentných pracovníkov na vykonanie preskúmaní, zahrnúť kvantifikované ciele v oblasti úspor, zlepšiť štruktúru riadenia a lepšie integrovať preskúmania do rozpočtového postupu. Podľa plánu sa odhaduje, že táto reforma prinesie trvalé úspory vo výške 0,35 % HDP, čo sa javí ako realistické.

— Reforma systému financovania podnikov. Ide o nové opatrenie nad rámec opatrení rumunského plánu obnovy a odolnosti, ktorého cieľom je podporiť podnikateľské prostredie, najmä spracovateľský priemysel a MSP, a vytvoriť mechanizmy financovania prostredníctvom súkromného kapitálu, „ktoré sú orientované na hospodársku výkonnosť“. Konkrétne sa predpokladá, že v rámci reformy sa zriadi investičný fond na podporu súkromného kapitálu pre MSP, nový právny rámec na podporu strategických investícií do hospodárstva pre spracovateľský priemysel a nový právny rámec na poskytovanie grantov spracovateľskému priemyslu na osobitné účely. Vplyv reformy nie je kvantifikovaný, ale možno očakávať, že pozitívne – aj keď mierne – prispeje k potenciálnemu rastu.

— Reforma systému výdavkov štátnych/miestnych hospodárskych subjektov (štátom vlastnených podnikov). Táto reforma je novým opatrením nad rámec opatrení uvedených v pláne obnovy a odolnosti. Cieľom tejto reformy je dosiahnuť úspory vo všetkých štátom vlastnených podnikoch prostredníctvom zvýšenia efektívnosti a väčšej zodpovednosti pri rozhodovaní o výdavkoch. Táto reforma zahŕňa niekoľko opatrení, ako napríklad zavedenie

pravidiel vzťahujúcich sa na výdavky a nových postupov na lepšie riadenie kapitálových výdavkov, ktoré idú správnym smerom. Potenciálne dodatočné príjmy sa v pláne odhadujú na 0,25 % HDP na celé obdobie plánu, čo sa Komisii javí ako ambiciózne.

(29) V súlade s článkom 14 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1263 musia byť všetky reformy a investície, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav, dostatočne podrobné, prednostne uskutočňované, časovo ohraničené a overiteľné.

(30) Záväzky uvedené v pláne obnovy a odolnosti, ktoré opodstatňujú predĺženie, obsahujú významné reformy a investície zamerané na zlepšenie fiškálnej udržateľnosti a zvýšenie rastového potenciálu hospodárstva. Rumunsko sa okrem toho zaväzuje pokračovať v reformnom úsilí počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje strednodobý fiškálno-štrukturálny plán, a zachovať úrovne investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov realizované počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje plán obnovy a odolnosti (pozri tabuľku 5 ďalej). Záväzok sa bude monitorovať počas celej realizačnej fázy plánu. V súlade s tým sa záväzky v rámci plánu obnovy a odolnosti môžu zohľadniť na účely predĺženia obdobia úprav, ako sa stanovuje v článku 36 ods. 1 písm. d) nariadenia (EÚ) 2024/1263.

(31) Očakáva sa, že súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie, zlepší potenciál rastu a odolnosti hospodárstva Rumunska udržateľným spôsobom, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 2 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Plán neobsahuje kvantifikované odhady vplyvu reforiem a investícií na potenciálny rast. Dôchodkové reformy (všeobecný systém a osobitné dôchodky) by však mali časom prispieť k väčšiemu počtu pracovných síl v porovnaní so scenárom bez reforiem, a tým zvýšiť potenciálny HDP. Okrem toho sa v pláne predpokladá veľký nárast verejných investícií, najmä v prvých rokoch obdobia, na ktoré sa plán vzťahuje, a to z 5,4 % HDP v roku 2023 na 7,1 % v roku 2025 a 7,3 % v roku 2026. Tieto investície vo všetkých oblastiach vrátane kľúčovej infraštruktúry pomôžu zvýšiť rastový potenciál a odolnosť hospodárstva. Aj preskúmanie výdavkov by malo pomôcť prerozdeliť zdroje v rámci rozpočtu na priority podporujúce rast.

(32) Očakáva sa, že súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie, podporí fiškálnu udržateľnosť, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 2 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Reformy týkajúce sa strany príjmov rozpočtu prinesú vláde značné dodatočné príjmy. Kumulatívny účinok daňovej reformy, reformy daňovej správy a reformy daňového režimu mikropodnikov by mal po úplnom vykonaní priniesť dodatočné príjmy vo výške 2,0 % až 2,5 % HDP. Očakáva sa, že reformy na strane výdavkov zamerané na posilnenie preskúmaní výdavkov a riadenia štátnych/miestnych hospodárskych subjektov (štátom vlastnených podnikov) prinesú úspory vo výške 0,5 % až 1,0 % HDP, aj keď niektoré odhady v pláne sa javia ako vysoké. Podľa plánu by mal aj zákon o jednotnej mzde zamestnancov verejného sektora v rokoch 2024 až 2031 v prípade, že sa bude uplatňovať v rozsahu stanovenom v pláne, umožniť významné zníženie mzdových nákladov vo verejnom sektore v pomere k HDP o 1,5 % HDP. Napokon dôchodkové reformy (všeobecný systém a osobitné dôchodky) prinesú úspory ešte pred koncom sedemročného obdobia, na ktoré sa plán vzťahuje, ale väčšina úspor sa prejaví v dlhodobejšom horizonte.

(33) Súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie, prispieva k spoločným prioritám EÚ, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 2 písm. c) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Väčšina reforiem, ktoré opodstatňujú predĺženie, prispieva k sociálnej a hospodárskej odolnosti tým, že zabezpečuje fiškálnu stabilitu, zvyšuje efektívnosť verejného sektora a podporuje udržateľný hospodársky rast. Záväzky v oblasti zlepšenia daňovej správy a vykonávania dôkladných preskúmaní výdavkov by mali časom umožniť prerozdelenie zdrojov na priority podporujúce hospodársku výkonnosť a sociálne zlepšenia. Reformou mechanizmu stanovovania minimálnej mzdy by sa mala zabezpečiť primeraná úroveň minimálnej mzdy, ktorá by rešpektovala sociálne a hospodárske priority. Dôchodkové reformy (všeobecný systém a osobitné dôchodky) zabezpečia udržateľnosť systému a zvýšia rovnosť a spravodlivosť vo výške dôchodkov. Nakoniec by k digitálnej transformácii malo prispieť aj zlepšenie digitalizácie daňovej správy. Ďalšie spoločné priority EÚ, konkrétne zaistenie energetickej bezpečnosti a budovanie obranných spôsobilostí, sa neriešia priamo v rámci súboru reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie, hoci prvá uvedená priorita sa rieši v pláne obnovy a odolnosti Rumunska.

(34) Súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie, reaguje na niektoré z príslušných ([12]) odporúčaní pre Rumunsko vydaných v rámci európskeho semestra, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Očakáva sa, že reformy prispejú najmä k odporúčaniu pre Rumunsko vydanému v roku 2023, ktoré sa týka plnenia fiškálneho odporúčania požadujúceho od Rumunska nápravu nadmerného deficitu a riešenie nadmerných nerovnováh. V makroekonomickom scenári, ktorý tvorí základ plánu, sa predpokladá zníženie deficitu bežného účtu zo 7,7 % HDP v roku 2024 na 4,1 % HDP v roku 2031. Najväčší vplyv má zníženie deficitu verejných financií, ktoré je podporené reformami opodstatňujúcimi žiadosť o predĺženie postupu úprav. Očakáva sa, že pomalší rast výdavkov verejnej správy a obozretná politika príjmov (mierne zvyšovanie dôchodkov a miezd vo verejnom sektore, reforma minimálnej mzdy) podporia konkurencieschopnosť.

(35) Očakáva sa, že reforma minimálnej mzdy a dôchodková reforma pomôžu plniť odporúčania pre Rumunsko z roku 2019 týkajúce sa potreby zabezpečiť stanovenie minimálnej mzdy na základe objektívnych kritérií v súlade s tvorbou pracovných miest a konkurencieschopnosťou. Očakáva sa, že reformy týkajúce sa reštrukturalizácie systému verejných výdavkov (preskúmania výdavkov) a reforma mzdového systému vo verejnom sektore pomôžu plniť odporúčania pre Rumunsko z rokov 2019 a 2020 týkajúce sa potreby zlepšiť efektívnosť verejného obstarávania a kvalitu a účinnosť verejnej správy. Okrem toho dôchodková reforma a reforma osobitných dôchodkov pomôžu plniť odporúčania pre Rumunsko vydané v roku 2019 týkajúce sa zabezpečenia udržateľnosti verejného dôchodkového systému a dlhodobej životaschopnosti dôchodkových fondov druhého piliera, zatiaľ čo daňová reforma a reforma daňovej správy prispejú k plneniu odporúčaní pre Rumunsko z rokov 2019 a 2020 týkajúcich sa zabezpečenia fiškálnej udržateľnosti a posilnenia dodržiavania daňových predpisov a výberu daní. Väčšina opatrení, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav, by mala pomôcť aj pri plnení odporúčaní pre Rumunsko z rokov 2022 a 2023 týkajúcich sa vykonávania fiškálnych politík s cieľom odstrániť nadmerný deficit verejných financií.

(36) Plán zabezpečuje zachovanie plánovanej celkovej úrovne verejných investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov, ktoré sa v priemere realizujú počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje plán obnovy a odolnosti, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2024/1263.

Tabuľka 5: Verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov v pláne (% HDP)

Priemerná úroveň za obdobie, na ktoré sa vzťahuje plán obnovy a odolnosti (2021 až 2026)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Priemer za obdobie trvania plánu (2025 – 2028)
4,1	5,3	5,6	4,8	4,3	4,1	3,6	3,2	5,0

Zdroj: strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska.

(37) A napokon, súbor reformných a investičných záväzkov, ktoré opodstatňujú predĺženie, možno považovať za zlučiteľný so záväzkami uvedenými v pláne obnovy a odolnosti a v partnerskej dohode dohodnutej v rámci viacročného finančného rámca, ako sa vyžaduje v článku 14 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ) 2024/1263. Konkrétne sa v súlade s požiadavkami nariadenia (EÚ) 2024/1263 očakáva, že každý záväzok bude nadväzovať na plán obnovy a odolnosti alebo partnerskú dohodu o európskej politike súdržnosti Rumunska a bude ich dopĺňať a bude reagovať na odporúčania pre Rumunsko a na jednu alebo viac spoločných priorít EÚ.

(38) Na záver možno konštatovať, že súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav, sa posudzuje ako súbor reforiem a investícií, ktoré ako celok spĺňajú kritériá uvedené v článku 14 nariadenia (EÚ) 2024/1263. V dôsledku toho sa obdobie úprav môže predĺžiť zo 4 na 7 rokov, ako sa uvádza v pláne.

([12]) Odporúčania pre Rumunsko, ktoré sa považujú za „relevantné“, sú: i) prijaté Radou od roku 2019, ii) v prípade ktorých členský štát zatiaľ nedosiahol „úplný“ alebo „výrazný“ pokrok pri ich plnení a nie sú zastarané (posudzované ako „neposudzované/bez príspevku na doplnenie“), k čomu sa dospelo počas posledného vykonávania dohľadu v rámci európskeho semestra [dostupné v CeSaR (europa.eu)], iii) nesúvisia s čisto fiškálnym Paktom stability a rastu a iv) nezahŕňajú rovnakú výzvu, ale preformulovanú.

Ďalšie zámery týkajúce sa reforiem a investícií uvedené v pláne, ktorými sa reaguje na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra a ktorými sa riešia spoločné priority Únie.

(39) Okrem súboru reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav, sa v pláne opisujú politické zámery týkajúce sa ďalších investícií s cieľom reagovať na niektoré výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach pre Rumunsko vrátane tých, ktoré sa týkajú postupu pri makroekonomickej nerovnováhe, a s cieľom riešiť spoločné priority EÚ.

(40) Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v spravodlivej zelenej a digitálnej transformácii vrátane cieľov v oblasti klímy stanovených v nariadení (EÚ) 2021/1119, plán zahŕňa reformy a investície na podporu dekarbonizácie veľkých priemyselných odvetví (oceliarskeho a chemického priemyslu) prostredníctvom elektrifikácie výrobných procesov a prechodu na používanie čistého vodíka alebo palív obsahujúcich čistý vodík. Celkový rozpočet príslušného systému je 1 miliarda EUR, pričom platby sa majú uskutočniť v období 2025 – 2031. Financovanie tohto systému sa má realizovať prostredníctvom predaja emisných kvót skleníkových plynov (kvót CO_2). Plán zahŕňa aj investičný program na obnovu hlavnej zavlažovacej infraštruktúry (2,3 miliardy EUR) a odvodňovacej infraštruktúry (34 miliónov EUR). Tieto opatrenia pomôžu plniť odporúčania pre Rumunsko vydané v rokoch 2022 a 2023, ktoré sa týkajú potreby znížiť závislosť od fosílnych palív a urýchliť energetickú transformáciu rýchlejším zavádzaním energie z obnoviteľných zdrojov a zlepšením kapacity siete, aby sa umožnilo fungovanie nových kapacít na trhu. Aspekty súvisiace so spravodlivosťou zelenej a digitálnej transformácie nie sú v pláne opísané.

(41) Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v sociálnej a hospodárskej odolnosti vrátane Európskeho piliera sociálnych práv, plán zahŕňa nový systém štátnej podpory investícií na podporu regionálneho rozvoja prostredníctvom rozsiahlych investičných projektov zameraných na špičkové odvetvia a podporujúcich diverzifikáciu hospodárskych činností v najviac znevýhodnených regiónoch. Celkový pridelený rozpočet je 450 miliónov EUR. Plán zahŕňa aj schému štátnej pomoci pre strategické investície s grantmi, daňovými úľavami a opatreniami na zjednodušenie administratívnych postupov (skrátenie lehôt na vydanie povolení, priame pridelenie pozemkov na realizáciu investícií vo verejnej a v súkromnej sfére vo vlastníctve štátu/miestnych verejných orgánov, zabezpečenie dopravnej infraštruktúry a inžinierskych sietí potrebných pre investície). Celkový rozpočet príslušného systému je 1 miliarda EUR, pričom platby sa majú uskutočniť v období 2025 – 2031. Túto schému budú môcť využívať tieto odvetvia: potravinársky priemysel, chemický priemysel, farmaceutický priemysel, hutnícky priemysel, obranný priemysel, kovovýroba, výroba strojov a zariadení, výroba strojných zariadení a vybavenia a elektrických zariadení. Tieto opatrenia pomôžu plniť odporúčania pre Rumunsko vydané v roku 2020 týkajúce sa poskytovania podpory likvidity pre hospodárstvo, ktorú budú môcť využívať podniky.

(42) Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v energetickej bezpečnosti, v pláne sa uvádza účasť Rumunska na nadnárodných iniciatívach v oblasti infraštruktúry na prepravu energie zameraných na zvýšenie energetickej bezpečnosti Európy vrátane južného koridoru, koridoru BRUA (medzi Bulharskom, Rumunskom, Maďarskom a Rakúskom) a transbalkánskeho koridoru.

(43) Pokiaľ ide o spoločnú prioritu spočívajúcu v obranných spôsobilostiach, v pláne sa uvádzajú nové iniciatívy na úpravu všeobecného právneho rámca pre poskytovanie nástrojov pre investície s významným vplyvom v oblasti výroby. Jedným z týchto nástrojov je schéma štátnej pomoci zameraná okrem iného na obranný priemysel.

(44) V pláne sa uvádzajú niektoré informácie o súlade a vo vhodných prípadoch o komplementarite s fondmi politiky súdržnosti a s plánom obnovy a odolnosti Rumunska, o fondoch politiky súdržnosti a ich prínosoch pre Rumunsko a zdôrazňuje sa v ňom komplementarita medzi vnútroštátnymi a európskymi finančnými prostriedkami, najmä pokiaľ ide o veľké projekty v oblasti infraštruktúry a rozvoja vidieka, ako aj to, že úspešnosť využívania európskych fondov závisí od efektívneho riadenia európskych finančných prostriedkov a finančných prostriedkov pridelených prostredníctvom konsolidovaného všeobecného rozpočtu Rumunska.

(45) Plán poskytuje prehľad verejných investičných potrieb Rumunska súvisiacich so spoločnými prioritami EÚ. Pokiaľ ide o spravodlivú zelenú a digitálnu transformáciu, v pláne sa odkazuje na schému pomoci na dekarbonizáciu priemyselných výrobných procesov prostredníctvom elektrifikácie výrobných procesov a prechodu na používanie čistého vodíka alebo palív obsahujúcich čistý vodík. V súvislosti so sociálnou a s hospodárskou odolnosťou vrátane Európskeho piliera sociálnych práv sa v pláne uvádza najmä potreba realizovať investičný program na obnovu hlavnej zavlažovacej infraštruktúry, schému štátnej pomoci na podporu investičných projektov v spracovateľskom odvetví a investície na zabezpečenie regionálneho rozvoja vrátane rozsiahlych investičných projektov. Pokiaľ ide o budovanie obranných spôsobilostí, v pláne sa uvádza potreba úplne realizovať schému štátnej pomoci pre strategické investície, a to prostredníctvom grantov, daňových úľav a iných foriem podpory, ktoré okrem iného podporia obranný sektor.

Záver posúdenia Komisie

(46) Komisia celkovo zastáva názor, že plán Rumunska spĺňa požiadavky nariadenia (EÚ) 2024/1263.

CELKOVÝ ZÁVER RADY

(47) Rada víta strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Rumunska a domnieva sa, že jeho úplné vykonávanie by prispelo k zabezpečeniu zdravých verejných financií a podpore udržateľnosti verejného dlhu, ako aj udržateľného a inkluzívneho rastu.

(48) Rada berie na vedomie posúdenie plánu zo strany Komisie. Rada však vyzýva Komisiu, aby predložila svoje posúdenie budúcich plánov v samostatnom dokumente, ktorý neobsahuje odporúčania Komisie na odporúčania Rady.

(49) Rada berie na vedomie posúdenie Komisie týkajúce sa trajektórie vývoja čistých výdavkov a hlavných makroekonomických predpokladov v pláne, a to aj vo vzťahu k predchádzajúcim usmerneniam Komisie, ako aj dôsledky trajektórie vývoja čistých výdavkov uvedených v pláne pre deficit verejných financií a verejný dlh. Rada berie na vedomie posúdenie Komisie, že makroekonomické a fiškálne predpoklady, hoci sa v niektorých prípadoch líšia od predpokladov Komisie, vrátane zohľadnenia aktualizovaných makroekonomických a fiškálnych údajov, sú celkovo riadne odôvodnené a podložené spoľahlivými hospodárskymi argumentmi. Rada berie na vedomie širokú fiškálnu stratégiu plánu a riziká ohrozujúce výhľad, ktoré by mohli ovplyvniť naplnenie makroekonomického scenára a východiskové predpoklady a plnenie trajektórie vývoja čistých výdavkov uvedenej v pláne. Rada tiež konštatuje, že geopolitické riziká môžu vyvíjať tlak na výdavky na obranu.

(50) Rada očakáva, že Rumunsko bude pripravené upraviť svoju fiškálnu stratégiu podľa potreby s cieľom zabezpečiť dodržanie trajektórie vývoja čistých výdavkov. Rada sa rozhodla pozorne monitorovať hospodársky a fiškálny vývoj vrátane vývoja, z ktorého vychádza scenár plánu.

(51) Rada sa domnieva, že ďalšie rokovania s cieľom dosiahnuť spoločnú dohodu o vplyvoch kumulatívnych mier rastu čistých výdavkov na každoročný dohľad by sa mali uskutočniť včas pred ďalším kolom fiškálneho dohľadu.

(52) Rada schvaľuje súbor reformných a investičných záväzkov, ktoré Rumunsko predložilo vo svojom strednodobom pláne, ktorý opodstatňuje predĺženie obdobia úprav, a víta úsilie o vyčíslenie vplyvu na rast a fiškálnu udržateľnosť. Rada súhlasí s Komisiou, že súbor reformných a investičných záväzkov, ktorý predložilo Rumunsko, odôvodňuje predĺženie obdobia úprav zo 4 na 7 rokov. Rada berie na vedomie posúdenie Komisie, v ktorom sa poukazuje na úplné splnenie kritérií uvedených v článku 14, a to aj s prihliadnutím na prechodné ustanovenie článku 36 ods. 1d nariadenia (EÚ) 2024/1263, súborom reforiem a investícií, ktoré toto predĺženie opodstatňujú. Rada berie na vedomie posúdenie Komisie, v ktorom sa uvádza, že reformné a investičné záväzky by mali udržateľným spôsobom zlepšiť rastový potenciál a odolnosť hospodárstva a podporiť fiškálnu udržateľnosť. Rada odporúča Rumunsku, aby v plnej miere vykonalo súbor reformných a investičných záväzkov s cieľom zachovať predĺženie obdobia úprav.

(53) Rada berie na vedomie opis Komisie týkajúci sa reforiem a investičných potrieb a zámerov, okrem posúdenia súboru reformných a investičných záväzkov, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav a reagujú na hlavné výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, a zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť realizáciu takýchto reforiem a investícií. Rada na základe správ predložených Komisiou posúdi takéto reformy a investície a bude monitorovať ich vykonávanie v rámci európskeho semestra.

(54) Rada so záujmom očakáva výročnú správu Rumunska o pokroku, ktorá bude obsahovať najmä informácie o pokroku pri implementácii trajektórie vývoja čistých výdavkov stanovenej Radou, uskutočňovaní širších reforiem a investícií v kontexte európskeho semestra a v príslušných prípadoch pri uskutočňovaní súboru reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav.

(55) V súlade s článkom 17 nariadenia (EÚ) 2024/1263 by Rada mala Rumunsku odporučiť trajektóriu vývoja čistých výdavkov, ako sa stanovuje v pláne, a mala by schváliť súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia fiškálnych úprav na sedem rokov.

TÝMTO ODPORÚČA Rumunsku:

1. zabezpečiť, aby rast čistých výdavkov nepresiahol maximálne hodnoty stanovené v prílohe I k tomuto odporúčaniu.

2. Implementovať v stanovených lehotách súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia fiškálnych úprav na 7 rokov, ako sa stanovuje v prílohe II k tomuto odporúčaniu.

V Bruseli 21. januára 2025

Za Radu

predseda

A. DOMAŃSKI

PRÍLOHA I

Maximálne nominálne miery rastu čistých výdavkov
(ročné a kumulatívne miery rastu, v nominálnom vyjadrení)

Rumunsko

Roky		2025	2026	2027	2028
Miery rastu (%)	ročná	5,1	4,9	4,7	4,3
	kumulatívna (*)	20,2	26,0	31,9	37,6

(*) Kumulatívne miery rastu sa vypočítajú vo vzťahu k základnému roku 2023. Kumulatívne miery rastu sa používajú pri ročnom monitorovaní súladu *ex post*na kontrolnom účte.

PRÍLOHA II

Súbor reforiem a investícií, ktoré opodstatňujú predĺženie obdobia úprav na 7 rokov

Rumunsko

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov [1]	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Dôchodková reforma (Existujúce opatrenie plánu obnovy a odolnosti: C8.R6,0. M214)	Hlavným cieľom reformy je zabezpečiť udržateľnosť všeobecného dôchodkového systému. Reforma zahŕňa tieto prvky: nový vzorec na výpočet dôchodkov, nové pravidlo indexácie dôchodkov a mechanizmus na zabránenie *ad hoc* zvyšovaniu dôchodkov, obmedzenie možností predčasného odchodu do dôchodku, stimuly na predĺženie pracovného života, automatické zvyšovanie štandardného veku odchodu do dôchodku v súlade so strednou dĺžkou života, zjednotenie zákonného veku odchodu do dôchodku pre mužov a ženy na vek 65 rokov do roku 2035.	Normatívny akt, ktorým sa reformuje všeobecný dôchodkový systém, nadobudol účinnosť 1. septembra 2024.	Príslušný míľnik plánu obnovy a odolnosti C8.R6,0.M214 bol uspokojivo splnený. Vykonávať zákon v súlade s plánom.
Reforma osobitných dôchodkov (existujúce opatrenie plánu obnovy a odolnosti: C8.R6,0. M215)	Novým legislatívnym rámcom sa preskúmajú osobitné dôchodky s cieľom lepšie ich zosúladiť so zásadou prispievania. Nevytvárajú sa žiadne nové kategórie osobitných dôchodkov a existujúce kategórie sa zefektívnia. Osobitné dôchodky sa vypočítavajú na základe zásady prispievania, počtu odpracovaných rokov a úpravy percentuálneho podielu v závislosti od zárobku. Minimálna doba prispievania je podobná dobe, ktorá sa uplatňuje vo všeobecnom dôchodkovom systéme. Žiadny osobitný dôchodok nesmie presiahnuť príjem dosiahnutý počas doby prispievania.	Normatívny akt, ktorým sa revidujú osobitné dôchodky s cieľom zosúladiť ich so zásadou prispievania, nadobudol účinnosť 1. januára 2024.	Príslušný míľnik plánu obnovy a odolnosti C8.R6,0.M215 bol uspokojivo splnený.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Reforma minimálnej mzdy [Pridanie k míľniku plánu obnovy a odolnosti C13.R5,0. M392]	Zavedenie mechanizmu stanovovania minimálnej mzdy založeného na objektívnych kritériách, ktorý podporuje tvorbu pracovných miest a vnútroštátnu konkurencieschopnosť a zahŕňa úpravu hrubej minimálnej mzdy v súlade s predpokladanou mierou inflácie a mierou rastu produktivity. Ak je nový pomer medzi upravenou hrubou minimálnou mzdou a predpokladanou priemernou hrubou mzdou na nasledujúci rok nižší ako 45 %, môže sa hrubá minimálna mzda takisto dodatočne upraviť o 0 – 50 % predpokladanej miery rastu produktivity, ale tento pomer by nikdy nemal presiahnuť 50 %.	**Do 1. štvrťroka 2025**: Nadobudnutie účinnosti aktu upravujúceho nový systém stanovovania minimálnej mzdy.	Nadobudnutie účinnosti normatívneho aktu.
Reforma mzdy vo verejnom sektore [Pridanie k míľniku plánu obnovy a odolnosti C14.R4,0. M420]	Zabezpečiť spravodlivú a udržateľnú mzdovú politiku revíziou koeficientov poradia pre každú skupinu povolaní vo verejnom sektore, opätovným zavedením platových tarif pre úradníkov miestnej správy, revíziou systému príplatkov a obmedzením peňažnej výšky prémií na 20 % základného platu. Zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti systému odmeňovania úradníkov verejného sektora. Na tento účel reforma nadobudne účinnosť až po tom, ako rozpočtový deficit podľa ESA klesne pod 5 % HDP (aj v prípade, že to bude znamenať zmenu načasovania tejto reformy v rámci plánu obnovy a odolnosti). Nový systém bude plne rešpektovať ustanovenia zákona o fiškálno-rozpočtovej zodpovednosti. Reformou sa zabezpečí, že mzdové náklady vo verejnom sektore zostanú obmedzené v rámci finančného krytia strednodobého štrukturálneho rozpočtového plánu.	**Keď je deficit verejných financií nižší ako 5 % HDP**: **Krok 1:** Prijatie a nadobudnutie účinnosti nového právneho rámca pre odmeňovanie verejných činiteľov, čím sa zabezpečí, že mzdové náklady vo verejnom sektore ako podiel na HDP zostanú na úrovni uvedenej v prognózach strednodobého fiškálneho plánu alebo pod touto úrovňou. **Krok 2:** Dôsledné dodržiavanie prognóz strednodobého fiškálno-štrukturálneho plánu týkajúcich sa mzdových nákladov vo verejnom sektore ako podielu na HDP vo všetkých rokoch, na ktoré sa plán vzťahuje.	Nadobudnutie účinnosti nového legislatívneho rámca po znížení deficitu verejných financií pod 5 % HDP. Zníženie mzdových nákladov vo verejnom sektore ako podielu na HDP o 1,5 percentuálneho bodu od roku 2024 do roku 2031 v súlade s prognózami strednodobého fiškálneho plánu.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Daňová reforma mikropodnikov [Pridanie k míľniku a cieľu plánu obnovy a odolnosti C8.R4,0. M206]	Postupné zužovanie rozsahu daňového režimu pre mikropodniky. Zabezpečiť úplný súlad s cieľmi míľnika 206 plánu obnovy a odolnosti, a to aj prostredníctvom preskúmania prahovej hodnoty oprávnenosti na režim (a jej prípadného zosúladenia s prahovou hodnotou DPH v strednodobom horizonte) a aktualizácie sadzby dane pre mikropodniky. V porovnaní so súčasným systémom reforma prinesie dodatočné príjmy vo výške najmenej 0,1 % HDP v roku 2025 a neskôr.	**Do 1. štvrťroka 2025**: Príprava a nadobudnutie účinnosti zákona, ktorým sa mení daňový režim pre mikropodniky, s cieľom zosúladiť ho s míľnikom 206 plánu obnovy a odolnosti, do konca 1. štvrťroka 2025.	Nadobudnutie účinnosti normatívneho aktu, ktorým sa menia podmienky oprávnenosti na daňový režim mikropodnikov s cieľom zosúladiť ho s míľnikom 206 plánu obnovy a odolnosti a dosiahnuť dodatočné príjmy vo výške 0,1 % HDP.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Preskúmanie daňového rámca [Pridanie k míľnikom a cieľom plánu obnovy a odolnosti C8. R4,0.M207, C8.R4,0.M208, C8. I7,0.M237]	Vykonanie daňovej reformy, ktorá prispeje k fiškálnej konsolidácii a podporí lepšie hospodárske stimuly. Vplyv reformy na rozpočet v roku 2025 by mal predstavovať minimálne 1,1 % HDP po odpočítaní vplyvu zvýšenia nezdaniteľnej prahovej hodnoty pre dôchodkový príjem (0,2 % HDP). Nové opatrenia majú preto v roku 2025 celkový vplyv vo výške 1,3 % HDP. Keďže opatrenia budú realizované do konca 1. štvrťroka 2025, celoročný trvalý vplyv nových opatrení by mal predstavovať 1,7 % HDP. Uvedenie do prevádzky informačného systému na posudzovanie nehnuteľností podliehajúcich dani z nehnuteľností s týmito charakteristikami: — Interoperabilita databáz obsahujúcich informácie o nehnuteľnostiach v držbe rôznych inštitúcií. — Zriadenie špecializovaného útvaru v rámci ministerstva financií. — Vytvorenie registra predajných cien nehnuteľností pre nehnuteľnosti určené na bývanie, vývoj modelu hromadného oceňovania nehnuteľností určených na bývanie. — Zavedenie mechanizmu na určenie zdaniteľnej hodnoty nehnuteľností pomocou mechanizmov posudzovania trhovej hodnoty.	**Do 1. štvrťroka 2025**: **Krok 1:** Vypracovanie správy, ktorá vychádza zo správy Svetovej banky o zdaňovaní (vypracovanej v rámci míľnika 205 plánu obnovy a odolnosti) a v ktorej sa stanovujú dva scenáre daňovej reformy s plne špecifikovanými opatreniami. Opatrenia by sa mali týkať všetkých oblastí zdaňovania a sociálnych príspevkov. **Krok 2:** Prijatie memoranda vládou vrátane konkrétnych daňových opatrení na základe uvedenej správy. Opatrenia by mali byť v súlade s míľnikmi 207, 208 a 237 plánu obnovy a odolnosti a s cieľom 1 daňovej reformy. **Krok 3:** Vláda organizuje verejnú diskusiu o zmenách daňového zákonníka. **Krok 4:** Vykonávanie a nadobudnutie účinnosti opatrení najneskôr 1. apríla 2025. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 5:** Ako sa uvádza v míľniku 237 plánu obnovy a odolnosti, vývoj IT systému na zavedenie automatického modelu oceňovania nehnuteľností na účely zdaňovania nehnuteľností, podpora nového prístupu založeného na trhovej hodnote a vytvorenie špecializovaného útvaru s povinnosťami v oblasti zdaňovania nehnuteľností	Krok 1: Správa orgánov. Krok 2: Prijatie memoranda vládou v súlade s hlavnými cieľmi reformy. Krok 3: Verejná diskusia so súkromným sektorom. Krok 4: Nadobudnutie účinnosti opatrení v súlade s cieľom 1 reformy. Krok 5: Správa orgánov.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Reforma daňovej správy [Pridanie k míľnikom a cieľom plánu obnovy a odolnosti C8. I2,0.M225, C8.I2,0.M226, C8.I2,0 M226a, C8.I3,0 M227]	Hlavným cieľom je zlepšiť daňovú správu a dosiahnuť dodatočné verejné príjmy vo výške najmenej 0,5 % HDP v roku 2026. Cieľom reformy je najmä: Posilnenie jednotky ANAF pre boj proti podvodom prostredníctvom nástroja na monitorovanie v reálnom čase, ktorého účelom je odhaľovanie vysokorizikových zdaniteľných nákupov súvisiacich s transakciami v rámci Spoločenstva, tranzitnými a domácimi transakciami. Zavedenie analytických nástrojov a špecializovaného modulu na boj proti podvodom s cieľom riešiť a analyzovať výpadok príjmov z DPH. Zvýšenie kapacity na odhaľovanie nezrovnalostí v systémoch, ako sú elektronická faktúra, štandardný súbor daňovej kontroly SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-VAT, DAC-7 a centrálny elektronický systém informácií o platbách. Rozšírenie programu Prognostická analýza tak, aby sa vzťahoval na širší okruh daňovníkov, čím sa zvýši efektívnosť daňových kontrol v oblasti DPH a dane z príjmov právnických osôb. Zavedenie systému hodnotenia rizikovosti daňovníkov a vyvinutie IT nástroja na správu a analýzu veľkého množstva údajov na určenie rizikových kategórií daňovníkov. Modernizácia a zabezpečenie interoperability systémov správy daňovníkov so systémami iných štátnych inštitúcií s cieľom zlepšiť správu daňových informácií a prístup k majetku a transakciám v reálnom čase. Prepracovanie informačného systému s cieľom skrátiť oneskorenia pri auditoch a daňových kontrolách. Zmena právnych predpisov o platobnej neschopnosti s cieľom získať lepšiu kontrolu nad spoločnosťami, ktoré vyhlásili platobnú neschopnosť, a znížiť výpadok príjmov z DPH. Zavedenie mechanizmu automatických platieb s cieľom zvýšiť dobrovoľné dodržiavanie predpisov a zavedenie flexibilných mechanizmov predaja hnuteľného majetku prostredníctvom maloobchodných centier. Zriadenie špecializovaného útvaru na vykonávanie analýz rizík pomocou modelov, uvedenie do prevádzky modulov na boj proti podvodom, kvantifikácia výpadku príjmov z DPH a posilnenie kapacity ANAF v oblasti boja proti daňovým únikom.	**Do 1. štvrťroka 2025 (4. štvrťrok 2026 pre APIC)**: **Krok 1:** Zavedenie mechanizmu včasného odhaľovania podvodov v oblasti DPH súvisiacich s transakciami v rámci Spoločenstva, tranzitnými a domácimi transakciami. **Do 2. štvrťroka 2025**: **Krok 2:** Zavedenie modulov na boj proti podvodom na účely analýzy a identifikácie transakcií podozrivých z karuselových podvodov (CARUSEL, INDFISC, TRANSPRISC, COMRISC a RORISC). **Do 2. štvrťroka 2025**: **Krok 3:** Dokončenie siedmich projektov digitalizácie vrátane elektronickej faktúry, štandardného súboru daňovej kontroly SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-VAT, DAC-7 a centrálneho elektronického systému informácií o platbách. **Do 1. štvrťroka 2025**: **Krok 4:** Posilnenie dohľadu nad mechanizmom daňového plánovania pre veľkých daňovníkov a rozšírenie tohto mechanizmu na stredných daňovníkov po zavedení APIC. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 5:** Integrácia a konsolidácia interných databáz; vývoj nového systému založeného na koncepcii 360-stupňového profilovania daňovníkov; zabezpečenie interoperability s informačnými systémami štátnych inštitúcií. **Do 4. štvrťroka 2026**: **Krok 6:** Zavedenie moderného mechanizmu výberu daní, ktorý poskytuje daňovníkom možnosť zvoliť si opakovanú úhradu deklarovaných daňových povinností. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 7:** Zriadenie a uvedenie do činnosti špecializovanej štruktúry zloženej z odborníkov v oblasti IT, ekonometrie a finančnej analýzy na kvantifikáciu rizík a daňových medzier.	Kroky č. 1 – 7: Správy orgánov. Pomer príjmov k HDP by sa mal v roku 2026 zvýšiť aspoň o 0,5 % HDP v porovnaní s rokom 2024 bez vplyvu nových opatrení ovplyvňujúcich základy dane a daňové sadzby prijaté v rokoch 2025 a 2026. Táto skutočnosť sa bude posudzovať v apríli 2027 na základe národných účtov.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Reštrukturalizácia systému verejných výdavkov/preskúmania výdavkov [Pridanie k míľnikom plánu obnovy a odolnosti C8.R3.M202, C8.I5,0.M234, C13.R5,0.M392 a C14.R1,0.T403]	Vytvorenie databázy priemerných nákladov na nákupy a zavedenie kontrolného mechanizmu na monitorovanie a riešenie neopodstatneného zvýšenia výdavkov. Táto databáza slúži aj na centralizáciu obstarávania konkrétneho tovaru a služieb, čím sa znižujú náklady a zavádzajú výdavkové normy pre verejné inštitúcie. Každoročné vykonanie preskúmania verejných výdavkov, stanovenie povinných cieľov úspor a určenie opatrení na ich dosiahnutie v súlade s harmonogramom stratégie preskúmania výdavkov. Zvýšenie efektívnosti verejných výdavkov na štandardizovaný tovar a služby v rámci ústrednej verejnej správy. V systéme zdravotnej starostlivosti zavedenie centralizovaného obstarávania zdravotníckych pomôcok a spotrebného materiálu pre záchranný systém. Aktualizácia a modernizácia IT systému používaného na tvorbu a správu štátneho rozpočtu s cieľom dosiahnuť lepšie riadenie rozpočtových údajov, zvýšiť rozpočtovú transparentnosť, zlepšiť monitorovanie a podávanie správ. Okrem toho zvýšenie počtu špecializovaných pracovníkov zapojených do preskúmania výdavkov. Preskúmanie právneho rámca s cieľom posilniť zodpovednosť ministerstva financií a ústredných a miestnych orgánov verejnej správy za monitorovanie vykonávania preskúmania výdavkov.	**Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 1:** Vytvorenie databázy a zavedenie kontrolného mechanizmu pre prípady nárastu o viac ako 20 % v porovnaní s priemernými nákladmi verejných inštitúcií. **Každý rok, na ktorý sa vzťahuje plán (2025 – 2031)**: **Krok 2:** Vykonanie ročných tematických preskúmaní výdavkov a uplatnenie záverov a odporúčaní v procese rozpočtového plánovania v súlade so stanoveným ročným harmonogramom. **Postupne od 4. štvrťroka 2024 do 2. štvrťroka 2030**: **Krok 3:** Rozšírenie kategórií tovaru a služieb, ktoré sa budú obstarávať centrálne, so zameraním na prioritné odvetvia s vysokou úrovňou výdavkov. Zvýšenie podielu postupov verejného obstarávania zadávaných úradom ONAC v porovnaní so všetkými postupmi verejného obstarávania zadávanými všetkými verejnými obstarávateľmi v Rumunsku v priemere o 0,25 % ročne počas nasledujúcich siedmich rokov. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 4:** Uvedenie do činnosti špecializovanej štruktúry v rámci ministerstva financií na monitorovanie systémov verejných výdavkov pomocou ukazovateľov výkonnosti a účasť na špecializovaných kurzoch odbornej prípravy organizovaných s podporou Svetovej banky. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 5:** Vytvorenie právneho rámca na vykonávanie ukazovateľov výkonnosti na úrovni ústredných a miestnych orgánov verejnej správy.	Krok 1: Správa orgánov. Krok 2: Zverejnenie dvoch preskúmaní výdavkov ročne v konkrétnych sektoroch alebo činnostiach. Preskúmania zahŕňajú povinné ciele úspor. Krok 3: Správa orgánov, v ktorej sa preukazuje zvýšenie podielu postupov verejného obstarávania zadávaných úradom ONAC. Krok 4: Správa orgánov. Krok 5: Nadobudnutie účinnosti normatívneho aktu do 4. štvrťroku 2025.

	Hlavné ciele	Opis a načasovanie kľúčových krokov ([1])	Ukazovateľ/ Ukazovatele monitorovania
Reforma financovania podnikov (nové opatrenie)	Posilnenie administratívnej kapacity ministerstva pre investície a európske projekty pri prideľovaní finančných prostriedkov na podporu MSP vo forme súkromného kapitálu s cieľom podporiť dlhodobý hospodársky rozvoj, prilákať investorov a vytvoriť pracovné miesta.	**Do 2. štvrťroka 2026**: Reforma inštitucionálneho rámca pre prideľovanie finančných prostriedkov na podporu podnikateľského prostredia – fond súkromného kapitálu na podporu MSP.	Nadobudnutie účinnosti zákona, ktorým sa zavádza fond spolu s osobitnými právnymi predpismi o grantoch, daňových úľavách a investičných úveroch pre spracovateľský priemysel.
Reforma systému výdavkov pre štátom vlastnené podniky (nové opatrenie)	Vykonanie diagnostických analýz hospodárskych subjektov zameraných na: — Zníženie strát a prípadov omeškaných platieb. — Aktualizáciu poplatkov za poskytované služby a zníženie prevádzkových nákladov, čo povedie k zníženiu dotácií/transferov zo štátneho rozpočtu, zvýšeniu čistého zisku a zvýšeniu príjmov štátneho rozpočtu. — Identifikáciu neproduktívnych/nefunkčných aktív a návrh opatrení na ich využitie a/alebo vyradenie. — Zavedenie výdavkových pravidiel, najmä pre kategórie výdavkov, ktoré priamo nesúvisia s výrobným procesom alebo poskytovaním služieb. Reforma by mala v plnej miere dodržiavať zásadu nezávislosti štátom vlastnených podnikov a požiadavku, aby sa tieto podniky usilovali o ziskovosť. Celkovo by tieto opatrenia mali viesť k zníženiu transferov/dotácií z ústredných štátnych orgánov a miestnych samospráv do štátom vlastnených podnikov vo výške 0,25 % HDP počas celého obdobia plánu.	**Do 3. štvrťroka 2025**: **Krok 1:** Vykonanie diagnostickej analýzy systému prevádzkových výdavkov, systému príjmov a mechanizmov aktualizácie poplatkov, ako aj systému dotácií pre hospodárske subjekty. **Do 4. štvrťroka 2025**: **Krok 2:** Vytvorenie regulačného rámca na zlepšenie systému prevádzkových výdavkov, zlepšenie správy verejných aktív, zavedenie výdavkových pravidiel a zníženie závislosti od rozpočtu verejnej správy do 4. štvrťroka 2025.	Krok 1: Správa orgánov. Krok 2: Nadobudnutie účinnosti regulačného rámca. Reforma by mala viesť k zníženiu transferov z ústredných štátnych orgánov a miestnych samospráv do štátom vlastnených podnikov vo výške 0,25 % HDP počas celého obdobia plánu (v porovnaní s úrovňou v roku 2023).

([1]) Načasovanie opatrení plánu obnovy a odolnosti je orientačné a zodpovedá záväzkom v príslušnom vykonávacom rozhodnutí Rady.